

Kelionė tarsi dėlionė

Šiūmetis šiltas ir malonus ruduo dovanojo mums gausybę gražių akimirų. Viena iš jų – spalio mėnesį įvykusi kelionė maršrutu Panemunės pilys 8, I ir II klasių mokiniams. Tai socializacijos projekto „Dėlionė“ vienas iš renginių, kurio tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams ugdytis komunikavimo ir kultūrinės kompetencijas, padėsiančias geriau pažinti gimtąjį kraštą, kuriame gyvenime, jo istorinį, kultūrinį, gamtinį savitumą. Pažintinis maršrutas prasidėjo nuo Kauno miesto, Nemuno ir Neries santakos, ir tęsėsi palei Lietuvos upių tėvu vadinamą Nemuną. Pirmiausia aplankėme Raudondvarį. Tai jaukus Lietuvos vidurio miestelis, įsikūręs Nemuno ir Nevėžio upių santakoje. Apsuptas puikios gamtos ir išsaugojęs garbingą architektūrinį ansamblį, šiandien jis sutraukia nemažai turistų. Raudondvario dvaras šaltiniuose minimas jau XVII a. Jį valdė ir puoselėjo Radvilos, Tiškevičiai. Tuo metu garsėjo kaip kultūros ir meno centras, turėjo puikią dailės galeriją ir biblioteką. Raudondvaris primena S. Stanevičiaus poetiškas eilutes: „Kur Nevėžis nuo amžių pro raudoną dvarą / Čystą vandenį savo ing Nemuną varo.“ Raudondvaris buvo didikų reprezentaciniai rūmai su piliai būdingais bruožais – bokštu, šaudymo angomis. Nors pagal tradiciją vadinami pilimi, tačiau gynybinės reikšmės neturėjo, sienas būtų lengvai įveikusios jau to meto patrankos. Šiandien tai vienas ryškiausių renesanso dvarų Lietuvoje.

Pro Nevėžio ir Nemuno santakoje iškilusį Raudondvarį pasukome Jurbarko plentu Vilkijos link. Pravažiavome lietuviškaisiais Tatrais arba kitaip „kalnų miesteliu“ vadinamą Vilkiją, garsėjančią pirmąja Lietuvos muitine prie Nemuno, tautosakininkų brolių A. ir J. Juškų veikla (dabar įkurtas etninės kultūros muziejus). Pasiekėme Seredžių, esantį Nemuno – Dubysos santakoje, kuris puikuoja piliakalnių, išlikusių iš XIII a. Pilies, deja, jau nėra, bet istorija mena, kad čia stovėjusi Pieštėvės pilis, kurią kryžiuočiams pavyko sudeginti tik sugriovus Kauno pilį. Įkopus į piliakalnį, atsivėrė stulbinantis gamtos grožis, vėjas, kedenantis plaukus, dar labiau sužadino gamtos didybės jausmą...

Kitas kelionės objektas Veliuona. Sakoma, kad tai viena seniausių Lietuvos gyvenviečių. Palei Nemuną XIII a. kovoms su kryžiuočiais buvo pastatyta gynybinių pilių sistema. Viena iš jų buvo Veliuonoje ant taip vadinamo Pilies kalno, šalia kurio yra Gedimino kapo piliakalnis. Pasakojama, kad Veliuonoje lankęsis, kovojęs ir žuvęs Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas, kad čia jis ir buvęs palaidotas. Tarpas tarp dviejų piliakalnių atsirado dvarininkui užsigeidus Nemuno upės grožį matyti jam žiūrint iš dvaro. Vaikščiodami pasiekėme Veliuonos dvaro sodybą. Klasicistiniai dvaro rūmai – mediniai, vieno aukšto, ištęsto stačiakampio formos, dengti aukštu stogu. Dvaro sodyboje dvarininkai įkūrė parką, kuriame auga retų medžių, tarp jų bene vieninteliai Lietuvoje geltonžiedžiai tulpmedžiai.

Mūsų kelionė tęsiasi toliau: apsilankėme Raudonėje ir, įkopę į bokštą, grožėjomės rudenįjančia apylinkių gamta, o vėliau, Nemuno upės lydimi, pasiekėme Panemunės pilį. Gidė papasakojo apie pilies statybas, architektūros stilių, pilies istoriją, šeiminkus, supažindino dabar su vykdomomis veiklomis. Grožėjomės tvarkoma pilies teritorija, atkurta tvenkinių kaskadų sistema. Nuo XX a. 8-ojo dešimtmečio Panemunės pilis yra dabartinės Vilniaus dailės akademijos nuosavybė. Pilyje dažnai vyksta įvairūs meno renginiai.

Iš Raudonės mes pasukome į Mažąją Lietuvą. Pasiekėme Rambyno kalną, ant kurio daugelį metų rinkdavosi Mažosios Lietuvos jaunimas švęsti Joninių. Nuo kalno atsiveria įspūdingas kraštovaizdis į Nemuną ir kitą jo krantą, kuriame boluoja Tilžės ir Ragainės miestų panoramos. Manoma, jog čia yra buvusi viena svarbiausių skalvių genties šventviečių. Istorikai spėja, kad ant Rambyno kalno yra stovėjusi 1276 metais kryžiuočių sunaikinta skalvių pilis Ramigė. Šiandien Rambyno kalnu vadinama tik likusi piliakalnio papėdė, nes didelė kalno dalis, paplauta Nemuno, nuslinko... Būdami Lietuvos pasienyje ir stovėdami Nemuno pakrantėje, žvelgėme į Karaliaučiaus žemes. Net nesitiki, jog kažkada tik upė skyrė jas nuo Lietuvos!.. Aplankėme ir lietuviškąjį Panteoną – Bitėnų kapinaites, kur ilsisi garsūs lietuvininkų kultūros veikėjai M. Jankus, Vydūnas. Visą likusią kelionę nuo Rambyno mus lydėjo lietuvininkų istorija.

Kelias vedė į Rusnę, kas pavasarį atskiriamą potvynių, per neseniai įrengtas estakadas prie Uostadvario švyturio. Baigiantis dienai mes užsukome į Aukštumos pelkę (Šilutės raj.). Tai pirmoji pasaulyje detalai moksliskai ištirta ir aprašyta aukštapelkė. 1995 m. čia įsteigtas draustinis siekiant išsaugoti ir reatūralizuoti Aukštumos pelkinę ekosistemą, pasižymintį ežerokšnių kompleksais, retų ir nykstančių rūšių augalija bei gyvūnija. Pažintinis takas vingiuoja buvusią kūrgrinda (*kūlis* – žemaitiškai *akmuo*). Kūrgrinda - XVIII a. palikimas, kai buvo skersai pelkės nutiestas kelias, kad sujungtų keletą dabar jau nebeesančių pelkininkų kaimų. Eidami pažintiniu taku mes klausėmės pasakojimo apie pelkę, jos formavimąsi, aukštapelkei būdingus augalus bei gyvūnus. Tiesa, nuėjus netrumpą kelią, mus užklupo liūtis. Visi šlapi, tačiau kupini įspūdžių, grįžome į autobusą ir važiuojame į Lietuvos Veneciją - Mingę (Miniją). Čia mes pavalgėme šiltos žuvis ir likome nakvoti. Kitą dieną mūsų laukė siurprizas – laivu plaukėme Minijos upe į Krokų lankas, o vėliau pasiekėme Kuršių marias. Mus supo tik vanduo!.. Tai buvo pasakiška! Kartais net kildavo klausimų, ar tikrai čia Lietuva? Papyrusčiavę vykome į Ventės Rago ornitologinę stotį. Ornitologas Vytautas mums papasakojo apie darbą žiedavimo stotį, papasakojo, parodė, kaip žieduojami paukščiai. Toliau mes važiuojame į Kintus, aplankėme vieną didžiausių tujų Europoje, stabtelėjome prie Kintų Vydūno kultūros centro, kuriame anksčiau buvo mokykla ir joje mokytojo filosofas, švietėjas, rašytojas Vilhelmas Storosta (Vydūnas). Trumpai prisiminę jo veiklą

pasukome į Priekulę, kur gyveno ir kūrė Mažosios Lietuvos krašto rašytoja Ieva Simonaitytė. O Klaipėdos senamiestyje mūsų laukė gidė, įdomiai papasakojusi jo istoriją Grįždami namo stabtelėjome pailsėti ir užsukome apžiūrėti Baublių, pirmojo Lietuvos muziejaus, įkurto rašytojo Dionizo Poškos. Namų grįžome vėlai vakare mąstydami apie tai, ką davė mums ši kelionė. O kelionė tarsi dėlionė (juk projektas taip ir pavadintas) leido mums iš atskirų detalių (aplankytų vietovių) susikurti tikrąjį Lietuvos vaizdą, parodė, koks gražus ir turtingas mūsų kraštas. **Ačiū** pavaduotojai **Aldonai**, mokytojams **Irenai** ir **Sauliui**, kurie, negailėdami savo laiko, organizavo šią išvyką ir suteikė galimybę mums, mokiniams, tiek daug patirti ir pamatyti! Be abejo, už saugią kelionę ir kantrybę esame dėkingi ir vairuotojui **Evaldui**.

Kasdien po detalę dėlioji savo gimtinės – Lietuvos – vaizdą. Ir kaskart stebiesi, kokia ji graži ir įvairi.. Ir kiek dar daug laukia – juk pažinimo džiaugsmas nepakartojamas!

Simona Vaikutytė, II (10) kl. mokinė,
socializacijos projekto „Dėlionė“ dalyvė

Pateikiamos **autorės** nuotraukos